

Hodnotiaca správa

17.ročník súťaže Hodžova esej

Vyhlasovateľom a organizátorom 17. ročníka literárnotvorivej súťaže pod názvom Hodžova esej určenej stredoškólakom sa stalo ako po uplynulé roky Bilingválne gymnázium Milana Hodžu v Sučanoch v tesnej spolupráci s Ústavom politických vied SAV v Bratislave a Ministerstvom školstva, vedy a športu. Súťaž BGMH vyhlásilo v marci tohto roka. Záštitu nad súťažou v jej 17. ročníku prevzal úrad predsedu vlády SR. Aj tento ročník cielene usiloval nielen o rozvíjanie myšlienkového odkazu predsedu vlády ČSR dr. Milana Hodžu, ale pokúšal sa v zmysle predloženej citácie Hodžovho článku o „školovanej mládeži“ upozorniť na problémy minulosti i prítomnosti a zároveň otvoriť mladým priestor na nové pohľady a zistiť rezonancie na ich vlastné vnímanie problematiky cieľavedomosti, usilovnosti v dnešnej dobe, a tak cielene otvoriť i možnosti súhlasnej i kritickej konfrontácie s myšlienkami spreď takmer storočím, ktoré vtedy formovali svet mladých. Hodžov citát znel:

“Tí z našich, ktorí v konkurenčnom boji vedeli uplatniť svoje nadanie, schopnosti, skúsenosti, dostali sa na popredné vedúce miesta. Bolo to len usilovnou, húževnatou prácou. Podmienkou budúcnosti Slovenska je a musí byť, aby naša mládež bola iniciatívnejšia, aktívnejšia.”

Milan Hodža: Rozumové slová o slovenskej školovanej mládeži. In Slovenský denník, roč. 16, č.49 z 28.2. 1933.

Tému vyhlasovateľa opatrili aj navigačným podnázvom: *„Hodnota usilovnosti a cieľavedomosti v živote mladých ľudí.“*

Tohtoročná téma voľne nadviazala na predchádzajúci ročník, v ktorom sme hľadali súvislosti medzi minulosťou a budúcnosťou pri odovzdávaní i preberaní hodnôt medzi generáciami.

Nové zadanie mladú verejnosť, zdá sa, aj v tomto ročníku, napriek uzatvoreniu vyučovania na stredných školách, študentov zaujala. Do uzávierky súťaže prišlo elektronickou formou 43 prác, ktoré spĺňali všetky formálne kritériá súťaže. Oslovené školy v SR dostali podmienky súťaže spoločne s témou 17. ročníka e-mailovou poštou. Doručené eseje sa podobne ako v uplynulých rokoch zverili tímu hodnotiteľov. Anonymné práce, označené len poradovými číslami, vyhlasovateľ súťaže na návrh hlavných organizátorov a predsedu Prípravného výboru Hodžových dní M. Hodžu pre rok 2021 PhDr. Miroslava Pekníka CSc., zverili do rúk šesťčlennej odbornej poroty.

Na posudzovaní prác sa podieľali PhDr. Peter Dinuš, riaditeľ Ústavu politických vied SAV v Bratislave; vysokoškolský pedagóg PhDr. Peter Zelenák, CSc. z FFUK v Bratislave; publicista, spisovateľ, redaktor Literárneho týždenníka Mgr. Dušan Mikolaj; pedagóg Mgr. Jozef Schwarz a zástupca BGMH v Sučanoch, pedagóg Mgr. Michal Libič. Predsednícky post patrilo ako v predchádzajúcich ročníkoch PhDr. Jozefovi Beňovskému, emeritnému riaditeľovi Slovenského národného literárneho múzea v Martine. Z náhľadov porotcov na úroveň ostatného ročníka súťaže približujeme niektoré pozitíva i odporúčania pre budúcnosť.

Všetci porotcovia i organizátori sa potešili, že tento rok narástol počet prihlásených literárnych prác - esejí. K tejto skutočnosti zrejme prispela, a to pozitívne, aj pandemická situácia, lebo študenti mali viac voľno časových chvíľ pre písanie a štúdium v súkromí, ale aj, zdá sa nám, že, pomohol aj nový ústretovejší prístup niektorých škôl.

U väčšiny zaslaných prác sme pozorovali rezonanciu myšlienky, že mladí autori, študenti si silne vecne aj emocionálne, ale i s mladou dávkou kritiky uvedomujú vážne úlohy, ktoré ich v ďalšom živote čakajú a že ich súčasné rozhodovania sú pre nich samých a pre ich osobný i spoločenský život mimoriadne dôležité.

Všetci mladí študenti, aspoň tí, ktorí svoje pocity a myšlienky zverujú písomne, týmto spôsobom preukazujú, že chcú o svojich náročných osobných i celospoločenských, zatiaľ nie celkom zreých životných cieľoch, ktoré spoločnosť pred nich stavia, diskutovať. Ich budúci úspech i spokojnosť v napredovaní závisia, a to v zmysle pripojenej hodžovskej citácie, o ich usilovnosti, húževnatosti a cieľavedomosti. Tento fakt aj v súčasnosti väčšinovo prijímajú, jasne s tým súhlasia, ale súčasne aj kriticky pripomienkujú. Vedia totiž celkom jasne, že bez vlastnej aktivity sa im skutočne nepodarí obsadiť „vysnívané“ vedúce miesta, cez ktoré budú môcť silnejšie svojimi aktivitami ovplyvňovať život svojej krajiny i svoj osobný rast. V konkrétnom súčasnom živote totiž pozorujú kriticky aj mnohé anomálie, ktoré ich mladé snahy narúšajú. Vidia problémy s korupciou, lžami a podvodmi, podfukmi, predstieraním, protekciou, ktoré sa v reálnom živote dejú a spoločnosť sa s nimi nedokáže pasovať na úrovni ich myslenia. Napriek tomu si držia a obraňujú svoje ideálne sny i dosiaľ neskazenú morálku. Napriek zmieneným prekážkam, chcú ich prekonať. Niekedy to môžeme vnímať len ako odpozorovanú literárnu či didaktickú pózu, ale aj ako konkrétnu a bolestnú reálnu skúsenosť, ktorú odpozorovali v svojom okolí.

/Jozef Beňovský/

Pri pohľade do budúcnosti musíme byť vyzbrojení informáciami a vedomosťami. Nestačí nám sen o ideálnej spoločnosti. Snaha meniť niečo, čo skutočne nepoznáme a čomu nerozumieme, často končí katastrofou. Nahovárame si, že všetko je v poriadku. Nebuďme generáciou klamstiev, generácia pohodlných a nevďačných, aj takéto zmysluplne múdre stanoviská nachádzame v niektorých prácach študentov.

/Dušan Mikolaj/

Viacerí študenti, ktorí sa tento rok zapojili do súťaže, nebrali do úvahy všetky reálne spoločensko-materiálne podmienky, v ktorých žijú, ktoré ich determinujú, čo považujem za prejav mladického idealizmu a romantizmu. Z väčšiny prác je však cítiť, že žijeme v najlepších možných spoločenských podmienkach. Ak to tak nie je, tak sme vinní my sami .

/Peter Dinuš/

Osobne si ceníme, že viaceré práce reflektujú situáciu, keď mladí ľudia odchádzajú do zahraničia a nevidia doma ich talentu a smerovaniu adekvátne možnosti uplatnenia. S tým je spojený poukaz na dezorientáciu, neustály stres a strach. Je sympatické, že viaceré práce citujú verejne známe osobnosti z minulosti i súčasnosti (Štúr, Franklin, Mendelejev, Sokrates, Seneca, Goethe, Dostojevskij, Wilde, Gándhí alebo Greta Thunberg), a mnohí iní ,najmä športovci, vedci, výskumníci ,že sa filozoficky zamýšľajú nad otázkou mladosti a života vôbec, nad životnými hodnotami, šťastím a pritom niektoré eseje uvádzajú správne aj použitú literatúru.

Autorská súťaž stredoškolákov Hodžova esej potvrdila aj v 17. ročníku svoje opodstatnenie. Priniesla ďalšiu kvalitnú sondu do uvažovania mladých ľudí na vybranú tému, má zmysel nielen pre samotných mladých tvorcov, ale aj pre učiteľov, ktorí získajú spätnú väzbu, a tiež pre spoločnosť. Vzhľadom k tomu, že niektoré práce citujú rovnaké výroky, je možné usudzovať na využitie ľahko dostupných internetových zdrojov na úkor originality prístupu, poznávania svojho miesta v spoločnosti i v dejinách a doterajšia miera ich vedomostí, osobnostnej zrelosti, či vplyvu rodiny a školy vytvára podhubie rôznorodosti prístupu k súťažnej téme. Niektorí bez prežitých znalostí majú hneď konečné závery, alebo viac či menej tvorivo zopakujú prevzaté poučky rodičov, učiteľov, všetko plynie vo vychodených stopách.

/Jozef Schwarz/

Texty zodpovedajú veku pisateľov. Zdá sa však, že sa mnohí zamýšľajú nad svojou budúcnosťou a nad tým, ako byť úspešní. Niektorí posúvajú svoje úvahy aj smerom k spoločnosti a národu a svojej ambícii byť v tomto smere užitoční, resp. prispieť k rozvoju svojho národa. Čo je pozitívne.

/Peter Zelenák/

Hodžovu esej 2021 hodnotím veľmi pozitívne, z prác priam sršal entuziazmus, nechýbala ani rôznorodá charakteristika súčasnej mladej generácie. Autori vo svojich prácach vysoko hodnotili motiváciu v ich živote, mnohí sú si vedomí, že nie všetko v živote je jednoduché, no zároveň je dôležité nevzdávať sa. Kľúčovým slovom témy 17. ročníka bola motivácia mladých ľudí v ich živote. Úprimne ma teší, že aj napriek zložitej súčasnej situácii, v ktorej sa naša spoločnosť ocitla, mladí autori v hojnom množstve dokázali, že sú pripravení využiť príležitosť zapojiť sa do vyhlásenej súťaže i do súťaže v živote..

/Michal Libič/

Okrem slovného vyjadrenia úrovne predložených literárnych príspevkov, tento krát len v písomnej forme, mohli členovia jury navrhnúť desiatku najlepších esejí, označených len číselným znakom, ktoré postúpili do záverečného skrutínia. Následne BGMH predsedovi jury doručilo zoznamy s plnými informáciami o autoroch a školách, ktoré súťaž odoslali. Najviac prác prišlo z Gymnázia sv. Františka zo Žiliny a z Gymnázia J.M.Hurbana v Žiline. Súťaž odoslali i viacerí študenti z Gymnázia Jozefa Lettricha v Martine, z Dubnice nad Váhom, Nitry, z Bratislavy, z Gymnázia vo Vrábľoch, z Prešova, Krompách, z Petrovian a z Bilingválneho gymnázia Milana Hodžu v Sučanoch. Dievčatá zaslali 33 esejí, chlapci 10 esejí. Hlasy porotcov po sčítaní priniesli nasledovné výsledky 17. ročníka literárnej súťaže Hodžova esej:

Na prvom mieste s počtom 5 hlasov od porotcov sa stretli dve práce s č. 18. a s č. 27. Prvá cena vo výške 300 eur sa delí medzi autorov Patríciiu Najšlovú z Gymnázia Jozefa Lettricha v Martine a Mária Váleka z Bilingválneho gymnázia Milana Hodžu v Sučanoch.

Na druhé miesto s počtom 4 preferencie od poroty sa stretli práce s č. 6. a s č. 15. Druhá cena vo výške 200 Eur sa delí medzi autorov Jakub Klocaň, Gymnázium sv. Františka z Assisi, J. M. Hurbana Žilina a Terézia Slyšková, Bilingválne gymnázium Milana Hodžu Sučany.

Na tretie miesto s počtom 3 preferencií od poroty sa prebojovala práca s č. 4. Michala Vaľka zo Súkromnej školy v Krompachoch. Získava finančnú odmenu vo výške 100 Eur.

Porota priznala aj mimoriadne čestné vecné ocenenia.

Čestné vecné ocenenie Obce Sučany získava práca s č.16., ktorú napísala Ester Svrčková z Gymnázia sv. Františka z Assisi v Žiline.

Čestnú vecnú cenu Mesta Martin získava práca s č.25 od Veroniky Paulovičovej, z Bilingválneho gymnázia v Žiline.

Čestnú vecnú cenu ÚPV SAV získava práca s č. 41. od Mária Laura zo Strednej odbornej školy technickej vo Vrábľoch.

Čestnú vecnú cenu Žilinského samosprávneho kraja získava práca s č. 1. Patrí Kláre Kučerovej z Gymnázia sv. Františka z Assisi v Žiline.

Čestnú vecnú cenu Bilingválneho gymnázia Milana Hodžu v Sučanoch získava práca č. 11, patrí Richardovi Michalovi Hraškovi z Gymnázia sv. Františka z Assisi v Žiline

Na záver ako každoročne, prinášame niekoľko autentických perál vo forme literárnych fragmentov, z odmenených príspevkov.

Najväčší úspech človeka nie je v tom, že nikdy nepadne ale v tom, že vždy opäť vstane. A tento výrok nám potvrdzujú aj slová mladého úspešného podnikateľa Dušana Matušku, ktorý tiež hovorí z vlastnej skúsenosti, že je nevyhnutné mať už spomínané odhodlanie. Po prípadných neúspechoch sa treba vždy postaviť a nepretržite inovovať. Nesmieš sa vzdať a zastaviť.

Z práce č.1

Aj Pavol Čekan, dokonca odchovanec nášho slovenského školstva, je teraz svetoznámy vedcom pracujúcim na skorej diagnostike rakoviny a vývoji PCR testov na Covid 19. Ako je možné, že oni a jemu podobní si uchovali plamienok usilovnosti, keď mnohí iní to nedokážu ? Prečo im zhasne ešte predtým než sa z neho stane ohník?... To naše malé Slovensko by si malo uvedomiť, aké dôležité je začleniť pocit zodpovednosti za svoju budúcnosť do životov mladých ľudí. Náš štát bude stagnovať bez ľudí, ktorí svoju prácu nebudú milovať.

Z práce č. 25

Hodnoty si určuje jedinec podľa skupiny, v ktorej sa nachádza, tak teda kresťania budú mať iný rebríček hodnôt ako ateisti, Slováci odlišný ako Kórejci, ženy ako muži. Preto usilovnosť a cieľavedomosť sa často odzrkadľuje podľa hodnôt, ktoré človek uznáva.

Z práce č.4

Dnešný mladý človek má k dispozícii toho omnoho viac ako mali naši rodičia a starí rodičia. Učíme sa cudzie jazyky, máme internet, mnoho zdrojov vedomostí, ku ktorým sa kedysi nebolo možné dostať tak ľahko a už vonkoncom k nim nemal prístup hocikto. S týmito všetkými výhodami a možnosťami sa teda od nás očakáva, že ich budeme využívať a v živote budeme siahať na vyššie pozície, pretože sme mali na to zabezpečené podmienky. Tieto očakávania spôsobujú to, že my mladí sa bojíme zlyhania... Ďalším problémom je, že neveríme, že by sme my mohli niečo v tomto štáte zmeniť. Podľa výskumu Inštitútu pre aktívne občianstvo takmer 44% dnešných detí a mladých ľudí nie je presvedčených, že na ich názore záleží. Dôvodom, prečo si to myslia, je hlavne nezáujem zo strany dospelých – neberú názory mladých vážne.

Z práce č. 16

Dalo by sa pochybovať o to, či citát pána Hodžu ešte stále platí aj dnes. Nadanie, schopnosti a skúsenosti, usilovná a húževnatá práca vás už nedostanú na popredné vedúce miesto: namiesto toho vás tam zavedú lži, podfuky. Ľudia v najvyšších pozíciách nášho štátu prehlasujú, že ich podvádzanie na vysokej škole, nemá nič spoločné s tým, ako dokážu viesť krajinu, veď to je určite iba nejaký omyl....Okolo nás je množstvo korupcie, neschopní ľudia dostávajú najvyššie pozície...Napriek tomu sa však mladí ľudia naďalej snažia....

Z práce č. 15

Ako povedal Albert Einstein: „Zlyháte až vtedy, keď sa prestanete snažiť.“ ...Podmienky na úspech neboli a nikdy nebudú priaznivé – vždy sa nájdú odporcovia, zdatnejšia konkurencia a naša vlastná lenivosť, ktoré nás budú posúvať naspäť. Život bez tohto okorenenia by však bol veľmi fádny a jednoduchý, a práve preto sa musíme donekonečna myliť – vyvíjať našu motiváciu a spolu s ňou aj nás samých.

Z práce č.27

Ak sa nám zdá, že mladí sú neaktívni, nebojme sa. Čas ukáže, kde bude najviac požadovaná ich pomoc. Pôjdu tam, kde sa môžu prejaviť naplno. Majú svoje ambície a sú si vedomí, že na ich uskutočnenie musia tvrdo pracovať. Nemusíme ich neustále poučovať, musíme ich radostne povzbudzovať. Do ničoho ich nenútiť,

nechať ich rozvíjať sa prirodzene. Podporujme sa navzájom v aktivitách, ktoré nám prinášajú radosť do života. Lebo – láska je tá najdôležitejšia hodnota.

Z práce č.18

Všetkým zúčastneným autorom vyjadrujeme poďakovanie za aktívnu tvorivú účasť, ocenené práce posúvame na zverejnenie v samostatnom zborníku gymnázia a na web stránkach. Na základe odporúčaní porotcov, vyjadrujeme spoločné želanie v tejto literárnej aktivite pokračovať aj v nasledujúcom 18.ročníku, v roku 2022 s novým zadaním.

PhDr. Jozef Beňovský

predseda hodnotiacej poroty 17. ročníka literárnej súťaže Hodžova eseje 2021